

ਟੀਪੀਐਸ ਮਾਨ ਜੇ.

ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ MISC। ਸੰ. 33310/2002 ਦੇ ਐਮ

28 ਅਗਸਤ, 2006

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860—ਐਸ.ਐਸ. 406, 498-ਏ, 494 ਅਤੇ 120-ਬੀ— ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ, ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼- ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਇਲਜ਼ਾਮ-4 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ / ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ - ਐੱਸ. 468 ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 406 ਅਤੇ 498-ਏ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ - ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਐਕਸਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ - ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਕਸਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਾਂਗ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ-- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 494 IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ- ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 4/5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ/ਇਸਤਰੀ ਧਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 406 ਅਤੇ 498-ਏ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 468 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 494 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ।

(ਪੈਰਾ ੫)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 494 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਲਾਕ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 4 ਦਸੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ, ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ / ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸ਼ੀ

ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2000 ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ 12 ਅਕਤੂਬਰ, 2000 ਨੂੰ ਐਕਸਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2000 ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਕੇ.

ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘਵਾਲਾ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੀਪੀਐਸ ਧਾਲੀਵਾਲ ।

ਨਿਰਣਾ

ਟੀਪੀਐਸ ਮਾਨ, ਜੇ.

(1) 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ 15 ਨੂੰ ਓਬਾਸਿਸ 2 ਓਫ ਪੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਅਰਥਾਤ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਐਪ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 165 ਥਾਣਾ ਲਾਲਝੂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 406, 498 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। -ਏ, 494, 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਾਲ 1988 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ 3 ਲੱਖ. ਇਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਜੋੜੇ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਤੀ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਤੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਸਹੁਰਾ ਚਿੱਤ ਕੌਰ, ਭਰਜਾਈ ਤੇ ਪਰਸ ਰਾਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਕਰੀਬ 4/5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਪਿੰਡ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 26 ਮਾਰਚ, 1999 ਨੂੰ, ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਲਾਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਕਸ-ਪੈਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਖਾਸਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1 ਜੂਨ, 2002 ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ 2000 ਨੂੰ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ, ਦਾਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(2) ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਲਾਨ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਅਤੇ 498-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 468 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਸੀ., ਉਕਤ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 406 ਅਤੇ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ 4/5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 494 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਏ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 4 ਮਿਤੀ ਦੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸੰਬਰ, 1999. ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਲਾਕ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਫਰਮਾਨ ਸੀ, ਧਾਰਾ 494 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ "ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ ਦਿਵੇਦੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾ ਦਿਵੇਦੀ (1)" 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(4) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਆਮ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 4/5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ/ਇਸਤਰੀ ਧਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਅਤੇ 498-ਏ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 468 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ। ਪੀਸੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 494 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ।

(6) ਧਾਰਾ 494 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਨਯੋਗ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਕਤ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ

ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2)" ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:-

“ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੱਚੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 198 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਗਨੀਜ਼ਬਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 198 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 494/495 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 198(c) ਸੀ.ਆਰ. PC ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"198. ਵਿਆਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ-(1) ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (1860 ਦਾ 45) ਦੇ ਚੈਪਟਰ XX ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ:-

ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹੱਈਆ :

(a) xxx xxxK xxx xxx

(b) xxx xxx< xxx xxx

(c) ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 495 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ, ਭਰਾ, ਭੈਣ, ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ, ਜਾਂ ਖੂਨ, ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਾਲ।

(b) ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਭਾਵ ਕਿ ਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3-ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਵੀ ਧਾਰਾ 198 ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। PC"

(7) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੂਚੇਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਸਬੰਧੀ ਆਮ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਤਰੀਕਾ ਚੁਣਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 406 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(8) ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 494 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਓਨਾ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1999 ਨੂੰ

ਤਲਾਕ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਧਿਰੀ ਫਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਫਆਈਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ 2000 ਨੂੰ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਪਾਸਟ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2000 ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। "ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ ਦਿਵੇਦੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)" ਵਿੱਚ, ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ, ਧਾਰਾ 494 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। :

1. ਜਵਾਬਦੇਹ (ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ) ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 31 ਮਾਰਚ, 1994 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਤੀ 6 ਜੁਲਾਈ, 1990 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ 25 ਮਈ, 1993 ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।
5. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਤੀ 31 ਮਾਰਚ, 1994 ਤੋਂ ਵਿਭਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਣ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੇਵਲ ਵਿਅਰਥ ਦੀ ਇੱਕ ਕਸਰਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇ।"

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 406, 498-ਏ, 494, 120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਲਾਲਕੂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ 165 ਮਿਤੀ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ

ਤੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ